

Nr 81.

Ankom till riksdagens kansli den 11 april 1919 kl. 1/2 4 e. m.

*Utlåtande i anledning av Kungl. Maj:ts proposition angående
anslag till en ingenjörsvetenskapsakademi.*

(4:e avd.)

I den till riksdagen den 9 januari 1919 avlåtna propositionen angående statsverkets tillstånd och behov har Kungl. Maj:t under sjunde huvudtiteln, punkt 67, föreslagit riksdagen att i avvaktan på det förslag om inrättande av en ingenjörsvetenskapsakademi, som framdeles kunde komma att avlåtas, å riksstaten för år 1920 för ändamålet beräkna ett ordinarie anslag av 40,000 kronor. Sedermera har Kungl. Maj:t i en till riksdagen den 11 mars 1919 avlåten proposition (nr 210), vilken för förberedande behandling hänvisats till statsutskottet, under återopande av propositionen bifogat utdrag av statsrådsprotokollet över finansärenden för samma dag, föreslagit riksdagen att såsom bidrag till bestridande av kostnaderna för upprätthållande av verksamheten vid en ingenjörsvetenskapsakademi enligt i huvudsak de av vederbörande departementschef förordade grunder å ordinarie stat för år 1920 under riksstatens sjunde huvudtitel bevilja ett förslagsanslag, högst 40,000 kronor.

Beträffande utredningen i ämnet får utskottet hänvisa till återopade statsrådsprotokollet.

Såsom departementschefen framhållit, har vikten av växelverkan mellan den vetenskapliga forskningen och det praktiska arbetet för utnyttjandet av förefintliga tillgångar på råvaror och förnödenheter under de gångna krigsåren framträtt med stor styrka inom kulturländerna. Att ansträngningarna, att genom tekniska förbättringar särskilt i kvalitativt hänseende höja produktionen icke böra få slappas efter fredens inträdande är uppenbart. Det föreliggande förslaget om inrättandet av en ingenjörsvetenskapsakademi avser att befordra det tekniskt-vetenskapliga forskningsarbetet inom vårt land.

Det ifrågasatta organets huvudsakliga verksamhet skulle inriktas

efter tvenne särskilda riktlinjer. Å ena sidan skulle omsorg ägnas åt systematiska undersökningar rörande tekniska problem, särskilt sådana, som avse de inhemska naturtillgångarnas tillgodogörande; och skulle, om så befinner lämpligt, för sådana frågors studium inrättas särskilda institut. Å andra sidan skulle utövas en ekonomiskt stödjande verksamhet till förmån dels för ett vetenskapligt arbete i landets tekniska undervisningsanstalter, provningsanstalter och forskningslaboratorier, dels för enskilda forskare, som framkomma med uppslag, vilka kunna anses vara förtjänta av sådant stöd.

Det anslag, som nu begäres, är avsett uteslutande för täckande av akademiens administrationskostnader. Medel för den praktiska verksamheten skulle erhållas av avkastningen från ett på enskild väg sammanbragt fondkapital. Bidrag till en sådan fond hava ock tecknats till ett belopp av över 1.6 miljon kronor.

Då det syns utskottet kunna ifrågasättas, huruvida med detta fondkapital akademien skulle kunna utöva en verksamhet, som stode i lämpligt förhållande till det begärda anslaget av statsmedel, har utskottet ansett sig böra inhämta närmare upplysningar i ämnet. Av dessa upplysningar har framgått, bland annat, att avsikten är att för de mera omfattande och kostsamma undersökningsarbetena bidrag i varje särskilt fall skulle erhållas från de industrigrenar, vilka närmast skulle äga intresse av respektive undersökningar. Utsikten till att sådana understöd komme att lämnas skulle stärkas därigenom, att till ledamöter av akademien givetvis komme att utses de mest framstående representanterna för det tekniska arbetet å olika områden. Genom att akademien vidare samarbetade med exempelvis järnkontoret och andra förefintliga institut på det tekniskt-vetenskapliga området skulle, även om akademiens fondkapital för närvarande icke kunde uppbringas till större belopp än det ovan angivna, akademien i allt fall kunna utöva ett betydelsefullt arbete i den tekniska utvecklingens tjänst.

På grund av de upplysningar, som sålunda och i övrigt vunnits, har utskottet funnit sig böra tillstyrka, att staten lämnar sitt bistånd till den tilltänkta organisationens förverkligande, detta särskilt med hänsyn tagen därtill, att genom beviljande av statsanslag för ändamålet akademien skulle erhålla en officiell ställning, vilken kan tänkas bliva av ej ringa betydelse för fyllandet av akademiens uppgift. Att uppskjuta anvisandet av statsanslag, till dess fondkapitalet erhållit en i och för sig önskelig ökad storlek, har utskottet icke ansett sig kunna tillråda, då det på grund av tidsförhållandena är av vikt, att akademiens verksamhet med det snaraste kommer till stånd. Enligt utskottets uppfatt-

ning bör ock ett beslut om anvisande av statsanslag få antagas höja intresset för teckning av ytterligare bidrag till fondkapitalet.

Vad det nu äskade anslagsbeloppet angår, har det visserligen synts utskottet kunna ifrågasättas, om det i propositionen angivna antalet tjänstemän för akademien kan vara erforderligt under den första tiden av institutionens verksamhet. Då emellertid åtskilliga kostnader torde vara förenade med själva organisationens igångsättande, har utskottet likväl icke velat påyrka någon nedsättning i det begärda anslagsbeloppet.

Utskottet hemställer alltså,

att riksdagen må såsom bidrag till bestridande av kostnaderna för upprätthållande av verksamheten vid en ingenjörsvetenskapsakademi enligt i huvudsak de i statsrådsprotokollet över finansärenden den 11 mars 1919 förordade grunder å ordinarie stat för år 1920 under riksstatens sjunde huvudtitel bevilja ett förslagsanslag, högst, 40,000 kronor.

Stockholm den 11 april 1919.

På statsutskottets vägnar:

S. H. KVARNZELIUS.

Vid förestående ärendes slutbehandling inom utskottet hava närvarit:

från första kammaren: herrar *S. H. Kvarnzelius, O. M. Strömberg, H. F. Lamm, G. M. H. Ekelund, J. Nilsson, O. Bergqvist, C. G. Ekman, H. G. W. Wrangel, A. Pers, J. L. Widell, E. H. Hallin* och *C. I. Asplund* samt

från andra kammaren: herrar *J. B. Eriksson* i Grängesberg, *J. Olofsson, A. Wiklund* i Brattfors, *J. Jönsson* i Revinge, *P. Nilsson* i Bonarp, *P. A. Hansson* i Stockholm, *P. B. Nilsson* i Landeryd, *J. Erlansson, C. R. Jansson* i Falun, *K. A. Tengdahl, A. Mossberg* och *O. Nilsson* i Örebro.
